

HUMBOLDT-VIADRINA

Governance Platform

Manifest

Oživení Evropy zdola nahoru (Relaunching Europe Bottom-Up)

v Berlíně, 18. srpna 2017

Obsah

1. Kontext Manifestu.....	2
2. Manifest „Oživení Evropy zdola nahoru“	3

1. Kontext Manifestu

Evropská unie zoufale potřebuje realistickou a na lidská práva orientovanou migrační politiku a strategii správy hranic. Současný přístup EU vede k nebezpečné závislosti na tureckém prezidentu Erdoganovi, předpokládá, že africké země jsou bezpečné, což zcela zřejmě nejsou, a počítá se severoafrickými státy jako s možnými partnery v oblasti migrační politiky, ty se však chovají nečitelně, nejsou bezpečné a nedodržují ani minimální standardy lidských práv. Snaha „externalizovat“ kontrolu nad migrací do zemí mimo EU není z dlouhodobého hlediska realistická. Dokud není garantováno respektování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva, jsou navíc podkopávány základní hodnoty EU a tím i její důvěryhodnost.

Současný důraz na politické cíle, tedy snaha vypořádat se s příčinami migrace, podporovat země blízko původu migrace v tom, aby uprchlíkům poskytovaly útočiště, a provést europeizaci režimu státních hranic, představuje nezbytné, nikoliv však dostatečné kroky.

Urgentní potřebu udržitelné, hodnotově orientované migrační politiky – která se v dlouhodobém měřítku musí skloubit s evropskou imigrační politikou – dále ztěžuje neschopnost nalézt celoevropské solidární řešení integrace uprchlíků. Vlády evropských států momentálně nedokáží najít solidární řešení v rámci Evropské rady; mají nicméně pravomoc rozhodovat ve věcech imigrace a také politický vliv na rozhodnutí týkající se evropských financí.

Je třeba prohloubit a vylepšit spolupráci mezi státní a obecní úrovní institucí. Vládám jednotlivých členských států mohou v plnění jejich povinností pomoci města a obce, tím, že ukáží možnosti integrace uprchlíků. Na jejich spolupráci a komunikaci to bude mít pozitivní dopad.

Úkolování pouze „shora dolů“ je z mnoha důvodů odsouzeno k neúspěchu. Potřebujeme proto strategii „zdola nahoru“, navrženou obcemi a městy, které mají zájem uprchlíky integrovat dobrovolně – z humanitárních důvodů, ale také pro svůj vlastní prospěch.

Ochotu přivítat uprchlíky již projevilo několik měst po celé Evropě, včetně měst ve střední Evropě. Potřebují k tomu však fond financovaný z veřejných zdrojů EU, který by pokryl dva body: 1) náklady spojené s integrací, a 2) investice do lokální infrastruktury měst pro jejich vlastní potřeby. Taková strategie by se vyvarovala destruktivnímu soutěžení mezi domácími a zahraničními chudými, a nabádala by města k širší sociální podpoře závazku dlouhodobě se věnovat procesu integrace.

Evropský finanční nástroj na integraci uprchlíků, o který by města a obce mohly přímo požádat, by realizoval tři cíle v jednom:

1. Představoval by humanitární řešení usazování uprchlíků v Evropě,
2. Zapojením občanů, tedy zdola nahoru, by oživoval evropské závazky, a
3. Odstartoval by decentralizovanou iniciativu udržitelného růstu na lokální úrovni a pomáhal tak redukovat nezaměstnanost.

Je třeba překonat následující překážky:

- Přesvědčit vlády států EU, že tato strategie je v jejich zájmu a pomůže jim naplňovat jejich právní a morální povinnosti a oživit jejich ekonomiku, a to bez rizika posílení pravicových populistických stran;

- Najít snadné a nekomplikované způsoby financování nákladů, které městům a obcím ve spojitosti s integrací vzniknou;
- Vytvořit infrastrukturu pro integraci uprchlíků také v malých a středně velkých obcích, aby tak pro uprchlíky mělo význam usazovat se i mimo velká města.

Žádosti obcí by měly splňovat následující minimální kritéria:

- Aby bylo ve městech dosaženo co nejširší podpory, měla by příprava žádostí být řízena prostřednictvím zástupců co nejvíce zainteresovaných stran – z politiky, byznysu či organizované občanské společnosti;
- Měla by obsahovat integrační strategii pro celou obec;
- Měla by obsahovat protikorupční strategii;
- Měla by obsahovat makroekonomické cíle jako je vytvoření pracovních míst či udržitelného růstu

Z dlouhodobějšího hlediska (pro víceletý finanční rámec 2021 až 2027) by Evropská rada měla povolit vytvoření fondu, který by evropským obcím usnadnil žádosti o přímé finanční prostředky na integraci uprchlíků a k tomu potřebnou infrastrukturu, a to ze všech dostupných zdrojů. Z krátkodobějšího hlediska se pak nabízí spuštění „ukázkového“ projektu využívajícího „testovací“ fond z nevyčerpaných prostředků od začátku Evropského finančního rámce 2013 – 2020.

Zapojení občanů na úrovni obcí by mohlo prohloubit decentralizaci EU – převedlo by totiž řízení z centrální na komunální úroveň a zamezilo převodu politik zpět do působnosti vlád členských států.

Konference „Relaunching Europe Bottom-Up“ (která se konala 7. června 2017 v Gdaňsku) si kladla za cíl rozšířit diskusi o hlavních cílech strategie, přiblížit téma veřejnosti, a učinit první krok k tomu, aby se tato koncepce promítla do politiky. Účastníci konference se shodli na základních myšlenkách následujícího manifestu nazvaného „Oživení Evropy zdola nahoru“; jeho cílem je uvést do pohybu implementaci iniciativy na politické úrovni.

2. Manifest „Oživení Evropy zdola nahoru“

I přes to, že zvolení prezidenta Trumpa a Brexit Evropany sblížily, se loď jménem EU stále pohybuje v rušných vodách. Nejdůležitější a nejnadějnější politický projekt naší doby ohrožují bigotní nacionalističtí politici, frustrovaní občané, pobuřující sociální nerovnosti, či ztráta důvěry v udržitelná řešení. Je odpovědností nás, občanů zastupujících organizovanou občanskou společnost, soukromý sektor a obce, spojit všechny síly a oživit Evropu zdola nahoru.

Jsme si vědomi problémů, ještě více jsme si však vědomi mimořádných příležitostí, jež pro nás všechny Evropská unie skýtá. **Máme navíc nápady, naději, energii a představu o tom, jak překonat momentální patovou situaci, vylepšit Unii, a nově v občanech podnítit identifikaci s evropským projektem.** Jako slibný první krok a jako **odpověď na nejnaléhavější překážku evropské solidarity** chceme zavést přístupné, komplexní, inkluzivní a realistické evropské **financování integrace uprchlíků, které by pomáhalo s dobrovolným decentralizovaným přesídlováním.**

Nový evropský holistický přístup, který podporuje obce v integraci a místním rozvoji a dává jim přímý přístup k fondům EU, otevírá příležitost proměnit výzvu

přicházejících uprchlíků v Evropskou iniciativu růstu – z čehož budou mít prospěch samy obce a povede to k úspěšné integraci a posílení Evropské unie.

Náš návrh je v souladu s iniciativami Evropské komise¹, Evropského parlamentu², Evropského hospodářského a sociálního výboru³, Rady evropských obcí a regionů⁴ a EUROCITIES, a se zásadou solidarity⁵ a s metodou LEADER/CLLD⁶ evropské regionální politiky. **Napomáhá nutnému zjednodušení evropského financování a redukuje dopady dvojích výdajů, jež nastávají v důsledku překrývání programů působících ve stejných oblastech.**

Co z praktického hlediska potřebujeme k tomu, abychom mohli oživit Evropu zdola nahoru? Počínaje příštím Finančním rámcem Evropské unie, který se nyní připravuje (2021), **by EU měla vytvořit fond financovaný z veřejných peněz, o něž by obce mohly požádat a získat tak přímé finanční prostředky ze všech dostupných zdrojů nejen na integraci uprchlíků, ale také na sociální začleňování obecněji a na hospodářský rozvoj – což obce učiní ještě inkluzivnějšími.** Vytvoření takového fondu by bylo mimo jiné také v souladu s nedávným diskusním dokumentem „O budoucnosti financí EU“ (z června 2017), kde se uvádí, že „[...] je nutné přejít k novým modelům udržitelného růstu, které uceleným a integrovaným způsobem kombinují ekonomické, sociální a environmentální aspekty.“

Aby byla zajištěna **co možná nejširší podpora místní veřejnosti**, měly by žádosti připravovat **skupiny zástupců co nejvíce zúčastněných stran** – konkrétně obce, organizované občanské společnosti (včetně uprchlíků, sociálních partnerů a náboženských skupin), a byznysu (který bude z rozšířené a kvalifikované pracovní síly v dlouhodobém měřítku profitovat). Partneři by v těchto vícestranných skupinách měli být všichni ve stejném postavení; to umožní nalezení a následnou implementaci **udržitelných řešení založených na společné gesci.**

Žádost obcí o tyto fondy EU by měla obsahovat:

¹ [1 Diskusní dokument „O budoucnosti financí EU“](#): Evropská komise navrhuje, že by EU měla vytvořit „knihu jednotných pravidel“, kterou by se řídily všechny procesy a nástroje a zajišťovala by tak uplatňování stejných pravidel a podmínek pro stejné typy projektů. To by mohlo vést ke snížení administrativní zátěže pro příjemce (díky zjednodušeným pravidlům) a k prosazení větší konzistentnosti napříč různými investicemi EU.
[Amsterdamský pakt \(2016\)](#)

² [2 Situace ve středomoří a potřeba holistického přístupu EU k migraci](#): Evropský parlament vítá dodatečné finanční prostředky, které EU poskytla v roce 2016 na zvládnání migrace. Dotýká se však problému, že tyto prostředky představují finance z Víceletého finančního rámce (MFF) (2014-2020). EP zdůrazňuje, že aby byly prostředky zaručeny dlouhodobě, je třeba vyřešit potřebu střednědobého a dlouhodobějšího financování a také provést revizi celkových finančních zdrojů.

³ [3 Stanovisko EHSV k tématu Integrace uprchlíků v EU \(průzkumné stanovisko\)](#): EHSV zdůrazňuje, že pro úspěšnou integraci je stěžejní bydlení a zaměstnání. Výbor dále žádá, aby členské státy, které přijímají uprchlíky jako první (Malta, Španělsko a Řecko), dostávaly přímou finanční pomoc na každého uprchlíka či migranta, a také aby byly navýšeny finanční prostředky Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF), jakož i fondu pro regionální rozvoj.

⁴ [4 Nikosijská výzva \(duben 2016\)](#)

⁵ [Článek 80 SFEU](#) o „zásadě solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i na finanční úrovni.“

⁶ [LEADER/CLLD](#): LEADER je metoda místního rozvoje, která se za pomoci jednotného přístupu zdola nahoru snaží zapojit místní hráče do koncepce a realizace strategií, do rozhodovacího procesu, i do procesu přidělování prostředků, a dosáhnout tak rozvoje venkovských oblastí. Tato metoda se používá již 20 let. V programovém období 2014–2020 byla metoda LEADER pod obecnějším názvem Komunitně vedený místní rozvoj (Community-Led Local Development, CLLD) rozšířena do tří dalších fondů EU (do Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Evropského námořního a rybářského fondu).

- plán **integrační strategie** a strategie obecného komunálního rozvoje (udržitelná infrastruktura, vzdělání, zaměstnanost, bydlení, kulturní a sportovní aktivity, možnost účasti na rozhodování atp.)
- **harmonogram implementace** strategie
- **vyčerpávající informace od zástupců byznysu.** Aby projekt dosáhl svého cíle, měl by obsahovat detailní akční plán včetně harmonogramu zaměstnání, programu stáží, postupů vzájemného uznávání profesních kvalifikací, školení pro nově příchozí (např. kulturní, jazykové atp.)
- **očekávané výsledky** (udržitelný rozvoj a pozitivní dopady v oblasti zaměstnanosti, vyšší míra sociální a kulturní integrace, vyhlídky rozvoje komunity do budoucna, sdílení nejlepší praxe mezi jednotlivými orgány za účelem úspěšnější integrace, přidaná hodnota pro Evropu díky solidaritě a participativní identifikaci)
- **Postupy hodnocení**
- **Protikorupční strategii** (například „Pakt integrity“ Transparency International, která má v oblasti zkušenosti).

Rovněž rozhodnutí o žádostech obcí by mělo být učiněno zástupci co nejvíce zainteresovaných stran.

Evropská komise by měla brzy iniciovat „ukázkový projekt“, který by se řídil těmito slibnými kritérii. Příprava nového Víceletého finančního rámce (2021 – 2027) je pro to skvělou příležitostí. Pro nastartování tohoto procesu lze zkombinovat několik možností. **Eurokomisaři Corina Crețu a Günther Oettinger** ve svém nedávném diskusním dokumentu o budoucnosti financí EU zdůrazňují: „Koncepce budoucího rozpočtu EU se musí opírat o jasnou vizi evropských priorit a o odhodlání investovat do oblastí, které zajistí hospodářskou sílu, udržitelnost, solidaritu a bezpečnost do budoucna.“ **Dále pro nový finanční rámec navrhuji nové, radikální finanční nástroje, které mají být efektivnější, zvláště pak pokud jde o překrývající se programy.**

- V souladu s návrhem předsedy Evropské komise Junckera, který doporučuje vytvořit fond z nevyčerpaných prostředků z Azylového, migračního a integračního fondu na pomoc Itálii se zvládáním uprchlické vlny, by Evropská komise mohla vytvořit také fond využití nevyčerpaných prostředků alokovaných pro jednotlivé generální ředitelství. To by pomohlo otestovat holistický přístup k integraci a rozvoji na úrovni obcí i jeho nové postupy hodnocení založené na zásadě zapojení aktérů z co nejvíce zainteresovaných stran.
- Nový fond by mohl být financován také z nové investiční iniciativy navrhované nedávno zvoleným francouzským prezidentem Emmanuelem Macronem, bývalým italským ministerským předsedou Renziem a dalšími evropskými politiky, aby se co možná nejrychleji vyřešil problém nezaměstnanosti.

Všechny tyto myšlenky do sebe velice dobře zapadají a mohly by vést k úspěšné kombinaci integrace a rozvoje obcí. Žádosti by za výše zmíněných podmínek mohly podávat obce po celé Evropě.

Vyzýváme Evropskou komisi, Evropský parlament a Evropskou radu, aby se naším návrhem zabývaly a aby se co nejdříve zasloužily o jeho realizaci. **Máme novou šanci – jediné, co potřebujeme, je politická vůle EU chopit se příležitosti a oživit Evropu zdola nahoru.**